

V O G E L S   V A N   D I C H T B I J

FOTOGRAFIE ROINE MAGNUSSON

TEKST MATS OTTOSSON

EN ÅSA OTTOSSON

TERRA

INHOUD

021	WAAROM VOGELS?
044	GOUDHAAN
050	HUISZWALUW
056	DWERGUIL
062	MEREL
068	FAZANT
076	WITTE KWIKSTAART
082	OEVERLOPER
088	WILDE EEND
094	KOOLMEES
100	SPREEUW
120	PIMPELMEES
126	STAARTMEES
132	BRANDGANS
138	GROTE BONTE SPECHT
144	ROODBORST
150	HUISMUS
156	NOORDSE NACHTEGAAL
162	BOOMKLEVER
168	VINK
174	WINTERKONING
194	AUERHOEN
202	HOUTDUIF
208	STORMMEEUW
214	EKSTER
220	BONTE VLIEGENVANGER
226	GEKRAAGDE ROODSTAART
232	GOUDVINK
238	PESTVOGEL
244	SPERWER
250	PUTTER
266	OVER DE FOTO'S
268	GECITEERDE WERKEN
271	OVER DE SAMENSTELLERS

2
0
—
2
1

WAAROM VOGELS?

Een zwerm spreeuwen zwiert boven de dierenverblijven van Twycross Zoo in Engeland, zonder zich iets aan te trekken van muren en hekken. Plotseling botst een van de vogels met een dreun tegen een glazen ruit en valt in het bonoboverblijf op de grond. Kuni, een apin, loopt naar het bewusteloze lichaampje en probeert voorzichtig om het weer overeind te zetten, maar zonder succes. Ze gooit de spreeuw voorzichtig een beetje omhoog, maar de vogel flappert verward met zijn vleugels en valt weer op de grond. Ten slotte raapt de aap de spreeuw op en klimt in de hoogste boom in het verblijf. Ze houdt zich met haar voeten aan de stam vast, zodat ze haar handen vrij houdt. Ze spreidt de vleugels van de vogel uit en gooit hem als een speelgoedvliegtuigje weg.

De dieren die het dichtst bij de mens staan kunnen het niet helpen, maar ook zij worden getroffen door vogels – net zoals wij.

Het verhaal over Kuni en de spreeuw (die zich uiteindelijk herstelde en op eigen kracht kon wegvliegen) valt te lezen in *De aap in ons*, een boek van primateonderzoeker Frans de Waal. Het is zijn bedoeling om de meelevende aard van bonobo's te laten zien en je wordt vanzelf geraakt door de gevoeligheid van de aap voor het wezen van de vogel. Hoe lang worden we al gefascineerd door vogels? Liggen de wortels van deze gevoelens misschien al vóór het punt waar onze stamboom zich afsplitste van die van de chimpansees en bonobo's, zeven miljoen jaar geleden?

DWERGUIL De eerste ontmoeting kan verwarrend zijn. Bestaan er echt zulke kleine uilen? De dwerguil is niet groter dan een spreeuw en de kleinste van de dertien Europese uilensoorten. Het voor Nederland dichtstbijzijnde gebied waar je hem kunt zien is het Sauerland.

Vooraf door zijn minuscule grootte roept de dwerguil tedere gevoelens op – deze kleine vogel heeft iets speciaals. Voeg daar zijn grote moed aan toe. Als je een dwerguil tegenkomt als je aan het wandelen bent, kun je vaak heel dichtbij komen voordat hij opvliegt. De ronde ogen kijken rustig in de onze – of de uil kijkt gewoon dwars door je heen alsof je niet bestaat, terwijl hij zich volledig concentreert op het speuren naar kleine knaagdieren in het droge gras. Het is moeilijk om weerstand te bieden aan zoveel vertrouwen.

Nee, je kunt de grote charme van de dwerguil niet ontkennen; zelfs de strenge hoek van zijn wenkbrauwen kan dat niet veranderen. Maar als je weet waar hij op jaagt, zul je hem misschien minder schattig vinden. Een dwerguil weegt niet meer dan zo'n 60 gram; toch is hij een heel bekwame jager. Hij kan spechten en lijsters, vogels die veel groter en zwaarder zijn, verslaan tijdens de jacht. Meestal heeft hij zijn zinnen echter op kleinere prooien gezet, zoals kleine vogels en – vooral in de winter – lemmingen, muizen en spitsmuizen.

Zijn geringe omvang kent zowel voor- als nadelen. De dwerguil kan jagen in gebieden waar grotere uilen en andere roofdieren niet kunnen komen, omdat hij door dichte wouden kan glippen. Aan de andere kant wordt hij elke winter voor een flinke uitdaging gesteld. Een snelle stofwisseling is nodig om een klein lichaam warm te houden en de dwerguil moet vaak eten; anders vriest hij dood.

Hij legt dus een voorraad aan. Aan het eind van de herfst begint hij zijn vangsten netjes op te slaan, in verlaten spechtenholen of nestkastjes van spreeuwen. Zo heeft hij altijd voedsel, zelfs op dagen als hij pech heeft bij het jagen. Het is niet ongewoon om twintig lemmingen, spitsmuizen en kleine vogels per opslagplaats aan te treffen, maar soms kunnen ze veel grotere voorraden bevatten. Het record is tweehonderd dode dieren in één schuilplek.

Eén reden waarom we zoveel over de gewoonten van de dwerguil weten, is waarschijnlijk dat ze graag paren en voorraden opslaan in nestkasten die door mensen zijn gemaakt. Vogels in nestkasten zijn altijd gemakkelijker te bestuderen. Waarschijnlijk speelt ook zijn zelfverzekerde manier van doen een rol, waardoor we het gevoel krijgen dat de dwerguil ons vertrouwt als we dichtbij komen.

Opvallend is dat het vooral mannen zijn die dagen, weken en jaren besteden aan het opbouwen van een relatie met dit kleintje. Het lijkt wel alsof de dwerguil enigszins verslavend is. Een van degenen die zo zijn getroffen, is de voormalige spoorwegmonteur Leif Carlsson die tijdens verschillende perioden in zijn leven talloze uren dicht in de buurt van de dwerguil heeft doorgebracht:

Er zijn maar weinig dieren die je zo dichtbij laten komen als de dwerguil. Je kunt tijd bij hem doorbrengen zonder dat je het gevoel hebt dat je in de weg zit. Ze doen gewoon hun eigen ding en jij kunt rustig zitten kijken wat ze doen: het vrouwtje dat in de nestkast rommelt en het mannetje dat met prooi arriveert. Plotseling zie je hem aankomen, met het kuiken van een lijster dat veel zwaarder is dan hijzelf. Hij overhandigt de prooi aan het vrouwtje die

BLAUWBORST

